

XII. İSTANBUL DAHİLİYE KLİNİKLERİ BULUŞMASI

İstanbul Marriott Hotel Asia

11 - 13 Kasım 2022
www.idk2022.org

HIPO-HİPERMAGNEZEMİ

Dr.Feyza Yener Öztürk

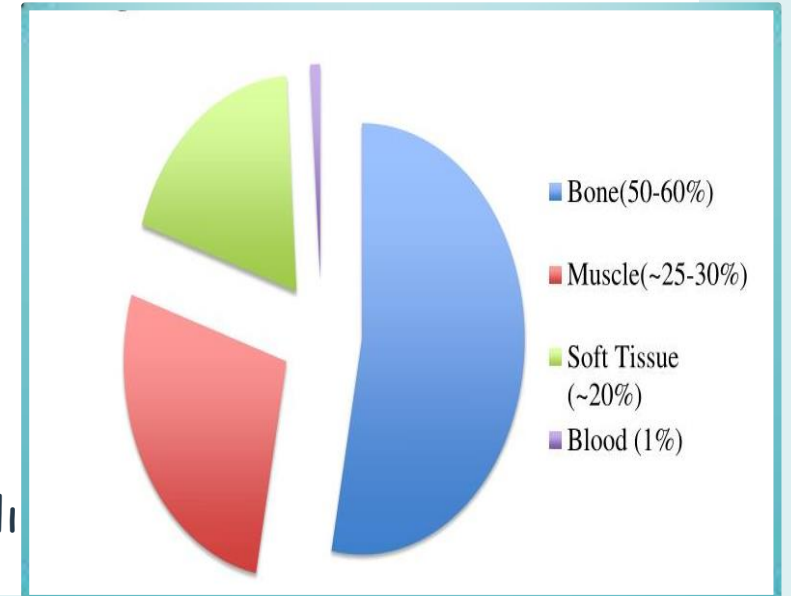
Sağlık Bilimleri Üniversitesi

Seyrantepe Hamidiye Etfal SUAM

Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Kliniği

MAGNEZYUM, VÜCUTTA EN ÇOK BULUNAN 4. İNTRASELÜLER ALANDA EN ÇOK BULUNAN 2.KATYON

- Total vücut Mg (25 gr ya da 1000 mmol)...%99'u intraselüler depo
- %50-60 kemik, %20-30 yumuşak doku, kas
- Kemikteki Mg'un 1/3'ü kemik yüzeyinde ....ekstraselüler Mg konsantrasyonunun idamesinde
- Intraselüler Mg ...protein/anyonlara bağlı (çoğunluğu ATP'ye)
...%0.5-5'i serbest
- Ekstraselüler Mg (%1) ...%55 serbest....biyolojik aktif kısım
...%30 proteinlere bağlı (albümin)
...%15 fosfat, sitrat ve diğer anyonlara bağlı

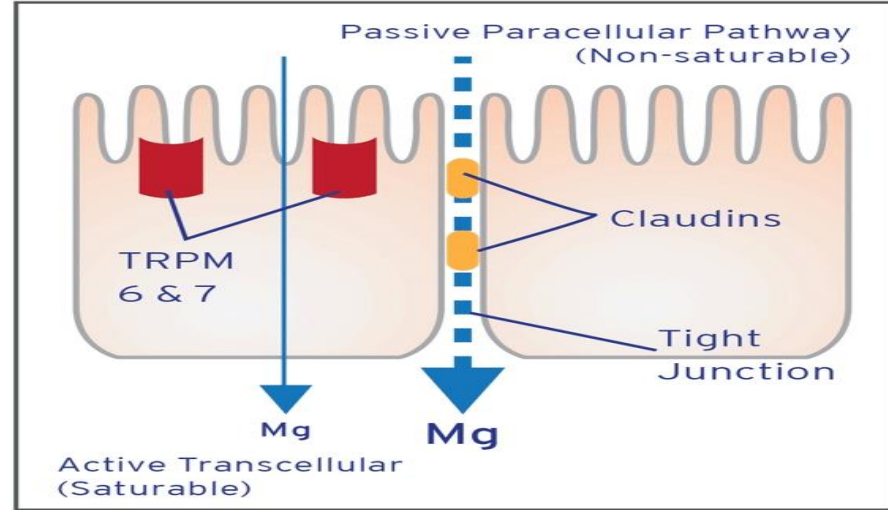
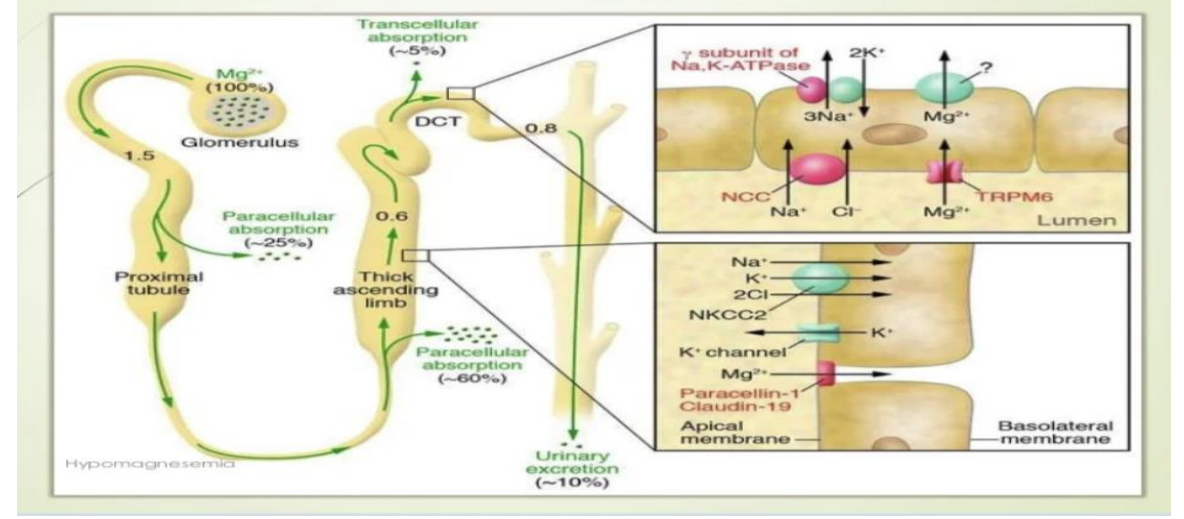

GÜNLÜK ÖNERİLEN MAGNEZYUM MİKTARI (mg/gün)

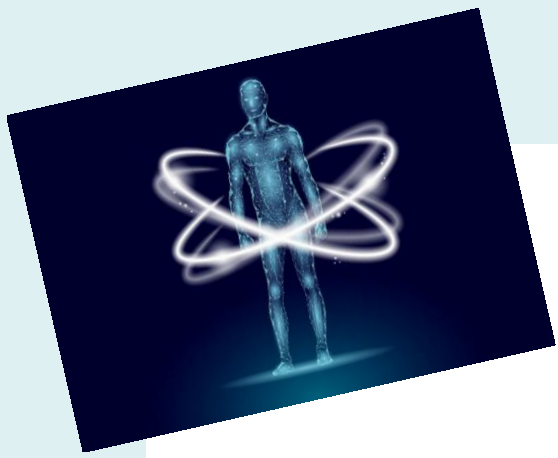
	erkek	kadın	gebelik	laktasyon
19-30 yaş	400	310	350	310
31-50 yaş	420	320	360	320
≥ 51 yaş	420	320		

MAGNEZYUM

Dietle alınan Mg'un %80-90'ı jejunum ve kolondan paraselüler konsantrasyon ilişkili pasif alım ile abzorbe edilir. Küçük bir kısım ise aktif transselüler transport ile TRPM 6 ve 7 kanalları ile abzorbe olur

- Abzorbe edilen Mg'un %80'i filtre edilir. .
- Filtre edilenin %90-95'i reabzorbe olur.
- %3-5'i idrarla atılır.
- %15-20'si proksimal tubuler segmentten,
- %65-75'i Henle kulbunun çıkan kolundan,
- %5-10 distal segmentten (TRPM 6 aracılı) reabzorbe olur.

MOLEKÜLER, BİYOKİMYASAL , FİZYOLOJİK VE FARMAKOLOJİK FONKSİYONLARDA GÖREV ALIR

- DNA ve RNA sentezi. (polinükleotid zincir bağlanmasında, tRNA'nın yapısının stabilizasyonu, hidrojen bağlarını oluşturarak DNA konformasyonunun stabilizasyonu)
- DNA tamir mekanizmalarında
- >300 enzim sisteminde kofaktör (protein sentezi, kan glukoz kontrolü ve kan basıncı regülasyonu..)
- Enerji üretimi (karbonhidrat ve yağ metabolizmasında; mitokondride ATP sentezinde), oksidatif fosforilasyon ve glikoliz
- Hücre membranında iyon transportunda (Ca ve K aktif transportunda) (kas kasılması, sinir iletisi, kalp ritmi)
- Kemiklerde hücre membranı ve kromozomlarda yapısal rol oynar.

HİPOMAGNEZEMİ

- Serum normal magnezyum (mg) düzeyinin <1.7 mg/dl olması hipomagnezemi olarak tanımlanır. Serum magnezyum normal aralığı $1,7 - 2,4$ mg/dl'dir.
- Hafif hipomagnezemi: serum Mg düzeyi $1,2-1,7$ mg/dl
- Ağır hipomagnezemi: serum Mg düzeyi $<1,2$ mg/dl

Magnezyum replasmanı ile endotel disfonksiyon, intima media kalınlığı ve vasküler kalsifikasyon üzerine yararlı etki

Düşük Mg düzeyi ile özellikle YBÜ hastalarında mortalite riski $\uparrow$

Düşük Mg düzeyi ile ilişkili KV olay, diyabet, strok, kanser, Alzheimer ve fraktür risk $\uparrow$

Renal trasplant alıcılarında enfeksiyon risk $\uparrow$

HİPOMAGNEZEMİ NEDENLERİ

• EKSTRARENAL

• Alım eksikliği

-Diyetle tüketilen miktar↓

-Alkol bağımlılığı

-Parenteral nütrisyon

• Ekstraselüler alandan intraselüler alana redistribüsyon

-Refeeding sendromu

-Aç kemik sendromu

-Diyabetik ketoasidoz tedavisi

-Akut pankreatit

• Gastrointestinal kayıp

-Diyare, kusma

-Nazogastrik tüp uygulama

-Fistül

-Malabzorpsiyon

-İnce bağırsak bypass cerrahisi, intestinal rezeksiyon

-İlaçlar (PPI, resin, patiromer)

-İnflamatuvar bağırsak hastalığı

-Hipovitaminozis D

HİPOMAGNEZEMİ NEDENLERİ

• RENAL

Herediter

- ✓ Hiperkalsiürik hipomagnezemi sendromu (CLDN8, CLDN19, CASR, CLCNKB)
- ✓ Gitelman benzeri hipoMg (CLCKNB, SLC12A3, BSND, KCJN10, FYXD2İ, HNF1BPCBD1)
- ✓ Mitokondriyal hipomagnezemi (SARS2, MT-TI, KEARNS-SAYRE)

İlaçlar

- ✓ EGFR İn, cisplatin, diüretikler, pentamidin, aminoglikozid, foskarnet, kalsinörin inhibitörleri-siklosporin, takrollimus

Diğer

- ✓ Proteinüri, ozmotik diürez
- ✓ Ağır ve uzun süreli egzersiz
- ✓ Diyabetes mellitus/insülin direnci
- ✓ Poliüri, postobstrüktif üropati, ATN
- ✓ Alkolizm
- ✓ Primer-sekonder hiperaldosteronizm

HİPOMAGNEZEMİNİN KLİNİK BULGULARI

• NÖROMÜSKÜLER

- (+)
Chvostek ve Trousseau bulgusu
- Tremor, fasikülasyon, tetani, nöbet
- Baş ağrısı, yorgunluk, asteni
- Koreiform-atetoid hareketler
- Vertikal nistagmus

• ENDOKRİN

- Glikoz homeostazında değişiklik
- Diyabetik komplikasyonlar
- Osteoporoz

• KARDİYOVASKÜLER

- Aterosklerotik vasküler hastalık (endotel disfonksiyonu, hiperkoagülabilité, lipid birikimi ↑)
- Na-K-ATPase fonksiyonu bozukluğu...Aritmi (atrial fibrilasyon, SVT, ventriküler fibrilasyon, Torsade de pointes)
- EKG:QT ve PR↑, progresif QRS genişlemesi, sivri T ve ST depresyonu
- Hipertansiyon
- Digoxin toksisitesi
- Konjestif kalp yetersizliği

• DİĞER

- Hipokalemi
- Hipokalsemi
- Solunum yetersizliği
- Nefrolitiazis

HİPOMAGNEZEMİ KİMLERDE ARAŞTIRILMALI?

- Risk faktörü olan hastalarda
  - ✓ Kronik diyare
  - ✓ Proton pompa inhibitörü kullanan
  - ✓ Diüretik kullanan
  - ✓ Alkol kullanımı
- Şüphe uyandıran semptomlar varlığında
  - ✓ Açıklanamayan hipokalsemi
  - ✓ Refrakter hipokalemi
  - ✓ Nöromuskuler bozukluklar
  - ✓ Ventriküler aritmiler

HİPOMAGNEZEMİ-TANI

- En kolay ve en hızlı test serum Mg düzeyi (<1.7 mg/dl)
- Total vücut Mg <%1 serumda →serum düzeyi total intraselüler Mg düzeyini yansıtmaz!!!
- Refrakter hipokalemi ya da açıklanamayan hipokalsemide 'Normomagnezemik Mg eksikliği (İzole hücreysel Mg eksikliği)' akla gelmeli
- Tanı
  - ✓ IV Mg tolerans testi ....360-480 mg Mg 1 saatten uzun sürede IV uygulanır. Takiben 16 saatten uzun süre toplanan idrarda Mg atılımı değerlendirilir. Renal disfonksiyon yokken yüklenen Mg'un <%70'i atılıyorsa...Mg eksikliği söz konusudur!!!
  - ✓ Ampirik olarak Mg verilerek refrakter hipokaleminin ya da hipokalseminin düzelmesi ile

¹ UpToDate, Hypomagnesemia: Evaluation and Treatment, 2022

² Hansen BA, J Intensive Care, 2018 Mar, 27;6:21

HİPOMAGNEZEMİ-TANI

- Üriner Mg atılımı (Gastrointestinal X Renal kayıp ??)
    - 24 saatlik idrar Mg atılımı (>10-30mg/gün)¹ , (>24 mg/gün)²
    - **sabah spot idrar fraksiyone Mg atılımı(FEMg)** (>%3-4)...Renal kayıp !!!
- (Normal renal foksiyon ve hipomagnesemi varlığında)

$$FEMg = \frac{UMg \times PCr}{(PMg \times 0.7) \times UCr} \times 100\%$$

- 24 saat idrar Mg atılımı <10 mg/gün
- FEMg <%2

Ekstrarenal kayıp.. Sıklıkla gastrointestinal

¹ UpToDate, Hypomagnesemia: Evaluation and Treatment, 2022

² Hansen BA, J Intensive Care, 2018 Mar, 27;6:21

KİMLERİ TEDAVİ ETMELİYİZ?

HİPOMAGNEZEMİ İÇİN TANIMLANMIŞ TEDAVİ ENDİKASYONU KLİNİK KARDİYOVASKÜLER (ARİTMİ) YA DA NÖROMUSKÜLER SEMPTOMLARIN VARLIĞI VE/VEYA CİDDİ HİPOMAGNEZEMİ (<0.5 MMOL/L YA DA 1.25 MG/DL) VARLIĞIDIR.

- Bu durumlarda IV parenteral replasman yapılır.
- Mg replasman tedavi dozu ve yolu klinik bulguların ciddiyeti ve hipomagnezeminin düzeyine göre belirlenir.
- %15'lik 10 ml $MgSO_4$ ampul.....1,5 gr=12 mEq Mg
- İ.V. uygulamada hız dakikada 150 mg'ı geçmemelidir.

HİPOMAGNEZEMİDE TEDAVİ

- **Akut, hemodinamik olarak stabil olmayan ciddi semptomatik hasta**

(aritmi-ventiküler fibrilasyon, Torsade de pointes, hipomagnezemik hipokalemi)

✓ 1-2 gr Mg sülfat, 2-15 dk IV bolus; durumun devamı halinde 5-15 dk ara ile tekrar bolus uygulanabilir. Takiben sürekli infüzyon ile takip

- **Hemodinamik olarak stabil ciddi semptomatik hasta**

(serum Mg $\leq$ 1 mg/dl)

✓ 1-2 gr Mg sülfat 50-100 cc %5 Dekstroz içinde 5-60 dk IV ...takiben infüzyon ile devam

- **Acil olmayan hastalarda replasman**

✓ 4-8 gr Mg sülfat 12-24 saatte yavaş IV infüzyon (1000 cc %5 dekstroz ya da salin)

✓ Mg düzeyi $>$ 1 mg/dl olarak idame ettirilene kadar bu doz tekrarlanabilir.

1 gr=8 mEq= 4 mmol Magnezyum

HİPOMAGNEZEMİDE TEDAVİ

- Renal fonksiyonları bozuk hastalarda (Cr klirensi <30 ml/dk/1.73 m²) ...ciddi hipermagnezemi riski!!!...dozu $\geq$ %50 azaltarak uygulama ve yakın Mg takibi gereklidir.
- Mg düzeyi her IV uygulama sonrası 6-12 saat ara ile ölçülmelidir.
- IV Mg sülfat hızlı ama geçici plazma Mg konsantrasyonu yükselmesi yapar.
- Henle kulbunda Mg reabzorpsiyonunu parsiyel olarak inhibe eder.
- İnfüze edilen Mg'un %50'si idrarla atılır.
- Mg hücre sel alım da yavaştır.
- Hipomagnezeminin düzeltilmesi için uzun süreli relasman gerekir.

HİPOMAGNEZEMİ- TEDAVİ

- **Semptom (-) / hafif semptomatik hasta**
  - ✓ Diyet düzenlemesi ve po Mg replasmanı yapılır.....GI rahatsızlık ve diyare nedenli tolere edilemeyebilir!
  - ✓ Oral magnezyum tuzları ($MgCl_2$, MgO , $Mg(OH)_2$)... iki doz halinde (40-60 mEq/gün) 480-720 mg/gün verilmesi yeterlidir.
  - ✓ Malabsorbsiyonlu veya üriner magnezyum kaybının devamlı ve fazla olduğu durumlarda magnezyum replasman tedavisine sürekli olarak devam edilmesi önerilir.

HİPOMAGNEZEMİ- TEDAVİ

Magnesium Supplement	Elemental Magnesium (Percent)	Bioavailability (as Fractional Absorption of the Administered Dose)	Bioavailability (Relative Comparison)	Tolerability (Diarrhea)
Magnesium Oxide	60	4%	Extremely low	++
Magnesium Carbonate	45	*	Extremely low	*
Magnesium Hydroxide	42	4%	*	++
Magnesium Citrate	16	12%	Good	++
Magnesium Lactate	12	12%	Excellent	+
Magnesium Chloride	12	12%	Good	+
Magnesium Aspartate	10	*	*	*
Magnesium Sulfate	10	4%	*	++
Magnesium Gluconate	5	*	Good	±

Data obtained from Guerrera et al [46], Firoz M [47], Ranade [48], Epocrates [49], The Schrier Atlas of Diseases of the Kidney [50]. * Data could not be obtained. ++ Indicates higher incidence of diarrhea, + indicates lesser incidence of diarrhea. ± Indicates equivocal incidence of diarrhea.

HİPOMAGNEZEMİ- TEDAVİ

- Etyoloji belirlenmeli ve düzeltilmeli
  - ✓ Renal Mg kaybı (+)...Potasyum tutucu diüretik -amilorid- ..toplayıcı kanallarda Mg reabzorpsiyonu ↑... idrar Mg atılımı azalır.
  - ✓ Hipomagnezemi + PPI....PPI kesilir ve alternatif tedavilere geçilir (bazı vakalarda PPI kesilmesi sonrası 1 hafta sonra Mg normale döner)
- Eş zamanlı hipokalemi ve hipokalsemi (+) ise...K⁺ ve Ca⁺² replasmanları ile tedavi (sadece Mg replasmanı ile diğerlerinin düzelmesi uzun sürer!!!)
- Serum Mg düzeyi hızlı yükselir ancak intraselüler Mg depolarının replasmanı daha uzun sürer....replasman Mg normale döndükten sonra da en az 1-2 gün devam edilmesi gerekir.

HİPERMAGNEZEMİ

- Serum Mg konsantrasyonu >2.4 mg/dl
- Hafif hipermagnezemi: serum Mg düzeyi 2,4-3,6 mg/dl
- Orta hipermagnezemi: serum Mg düzeyi 3,6-6,0 mg/dl
- Ağır hipermagnezemi: serum Mg düzeyi $> 6,0$ mg/dl
- Hipermagnezemi 3 durumda ortaya çıkabilir.

1. Renal fonksiyon bozukluğu
2. Yüksek dozda magnezyum uygulanması (IV, oral, enema)
3. İntestinal abzorpsiyon artışı(konstipasyon, kolit, gastrit ya da gastrik ülser)

HİPERMAGNEZEMİ

1- RENAL FONKSİYON BOZUKLUĞU

- Renal fonksiyon ↓...Plazma Mg düzeyi ↑
- SDBY...plazma Mg düzeyi 2-3 mEq/L
- Diyaliz hastalarında...primer olarak plazma Mg düzeyi Mg alımına bağlı
- Renal fonksiyon bozukluğu olanlarda antiasit ya da laksatif tedavi ile ekzojen magnezyum uygulanması ciddi ve semptomatik hipermagnezemiye indükleyebilir. Bu ilaçlar renal bozuklukta kontrendikedir.

HİPERMAGNEZEMİ

2-MAGNEZYUM İNFÜZYONU

Ciddi preeklampsi ya da eklampsili gebe kadında nöromüsküler uyarılmayı azaltmak için uygulanan parenteral magnezyum tedavisine bağlı

Genellikle plazma Mg düzeyi 6-8,5 mg/dl civarındadır

3-ORAL ALIM/ENEMA

Masif oral alım renal atılım kapasitesini aşabilir; özellikle akut ya da kronik renal fonksiyon boz(+)

Magnezyum lavmanı ile kolondan abzorbsiyon ile

Mg emilimini artıran GI rahatsızlık varlığında (aktif peptik ülser, gastrit, kolit)

Epsom tuzu (Mg sülfat), laksatifler gibi masum görünen bazı ürünlerin aşırı tüketimi sonucu

Lut Gölü zehirlenmelerinde (hiperMg ve hiperCa)

HİPERMAGNEZEMİ

- Genellikle hipermagnezemi hafif düzeylidir (< 3.6 mg/dl) hastalar asemptomatiktir.
- Klinik semptomlar plazma Mg düzeyi >4.8 mg/dl iken ortaya çıkar.

Plazma Mg 4,8-7,3 mg/dl...bulantı, kusma, flushing, başağrısı, letarji, sersemlik hissi, derin tendon refleksinde azalma

Plazma Mg 7,3-12,2mg/dl...somnolans, hipokalsemi, derin tendon refleks kaybı, hipotansiyon, bradikardi ve EKG değişiklikleri

Plazma Mg $>12,2$ mg/dl.....kas paralizisi(flasid kuadropleji), apne, solunum yetersizliği, tam kalp bloğu, ve kardiyak arrest

HİPERMAGNEZEMİ SEMPTOMLARI

NÖROMÜSKÜLER

- Nöromusküler bileşkelerde impuls geçişi ↓ ...kürar benzeri etki
- İlk klinik bulgu derin tendon reflekslerinde ↓
- Somnolans
- DTR kaybı
- Kas paralizisi (Flasid)
- Fiks dilate pupil

KARDİYOVASKÜLER

- Mg, etkili bir Ca kanal blokeridir
- Kardiyak K⁺ kanallarını bloke eder
- Hipotansiyon
- İleti bozuklukları
- Bradikardi
- EKG: PR ↑, QRS ↑, QT ↑
- Tam kalp bloğu, kardiyak arrest

HİPOKALSEMİ

- PTH sekresyonunun inhibisyonu ile
- Geçicidir
- Asemptomatik
- Bazı olgularda EKG değişikliği
- Özellikle renal yet'de uzun süreçte osteomalazik renal osteodistrofiye ve adinamik kemik hastalığına katkıda bulunur.

HİPERMAGNEZEMİ TEDAVİSİ

- Tedavi renal fonksiyona, magnezyum konsantrasyonuna ve klinik semptomlara göre yönetilir.

- Normal/normale yakın renal fxn:

Mg tedavisinin kes

Renal atılımı artırmak için loop diüretikler

- Orta düzey renal yet(GFR 15-45 ml/dk/1.73 m² ya da akut renal yetersizlik)

Mg tedavisini kes

IV izotonik sıvı replasmanı+ loop diüretikleri

Ciddi nörolojik ya da kardiyovasküler bulgular varsa ve ilk uygulamalar yetersiz ise diyaliz

HİPERMAGNEZEMİ TEDAVİSİ

- Ciddi renal yetersizlik ($GFR < 15 \text{ ml/dk/1.73 m}^2$ ya da kronik diyaliz hastasında) ya da orta-ciddi akut renal hasar

diyaliz (hemodiyaliz >>periton diyalizi) ...2-4 saatte Mg nontoksik düzeye iner

diyaliz başlayana kadar semptomatik olgularda nöromüsküler ve kardiyak etkileri düzeltmek için IV kalsiyum (100-200 mg elemental Ca 5-10 dk) ve hasta anürik değilse, IV sıvı ve loop diüretikleri

• TEŞEKKÜRLER...